

Mit mondanak ki, és mit hallgatnak el a pártok EP-programjai?

Nem tisztelt ház

Akár az euró bevezetésével is kampányolhatna már a Fidesz, ezt a célt azonban más pártok hirdetik meg. Egymástól való félelmükben a politikusok agyontaktikázzák európai parlamenti választási kampányukat.

„Folytatjuk” – ezzel az egyszavas, utólagos számonkérésre alkalmatlan „programmal” tisztelte meg Magyarországot a Fidesz a 2014 tavaszi választások első – országgyűlési – fordulójára, s ugyanez érvényes a május 25-ei második – európai parlamenti – fázisra is. Folytatják – de mit is? A feltűnő hallgatás mögött nemcsak a miniszterelnök machiavellisztikus kormányzási stílusa rejtőzhet, hanem a kormánypárt iránykeresése is. Az elmúlt öt évben ugyanis a Fidesz EP-képviselői szorgalmasan nyomogatták az igen gombokat azoknál, a pártnak politikai otthont nyújtó Európai Néppárt által különösen szorgalmazott integrációmélyítő uniós törvényjavaslatoknál, amelyek az EU-tagállamok nemzeti költségvetésének és bankrendszerének hatékonyabb közösségi kézben tartását szolgálják. Mint a nemzetgazdasági tárcát vezető Varga Mihály által a múlt héten nyilvánosságra hozott legújabb konvergenciaprogram mutatja, a kormány tartósan a kritikus 3 százalék alatt igyekszik stabilizálni a hazai költségvetés hiányát, alacsony szinten tartani az inflációt és a kamatszintet, az államadósság-ráta pedig középtávon nem növekszik. Mivel ilyenformán az euróbevezetés úgynevezett maastrichti kritériumainak teljesítése kézzelfogható közelségbe került (lásd Közel, s mégis oly távol című írásunkat), a Fidesz akár EP-kampánya középpontjába is állíthatná a közös valuta néhány éven belüli bevezetését – ami nemcsak az eurós tagállamokkal erősen összefonódott magyar gazdaság számára kínálna növekedési

perspektívát, hanem a devizahiteleseknek is reális menekülőutat. Erről azonban szó sincs.

A nemzeti szuverenitást misztifikálva Orbán Viktor „szabadságharcnak” titulált verbális háborút folytat az unió és az integráció ellen, amit megtoldott azzal a gazdaságinak tűnő, de minden alapot nélkülöző „érvvel”, mely szerint Magyarország csak akkor csatlakozhat a valutazónához, ha GDP-je eléri a közösségi átlag 90 százalékát. Ez a manipuláció igencsak hasonlít a saját euroszeptikus táboruk előtt Margaret Thatcher óta folyamatosan hátráló brit kormányok kifogásaira, melyek szerint Nagy-Britannia csak akkor vezethetné be az eurót, ha belső gazdasági ciklusa szinkronba kerülne az unióéval – ennek a napja pedig soha nem jön el.

A közösségi jog által jelenleg nehezen megfogható, autokratikus politikai berendezkedése miatt közben Orbán az Európai Néppárt perifériájára sodródott. Több jel utal arra, hogy a kormányfő az Európai Parlament puha euroszeptikus frakciója, a brit konzervatív párt által 2009-ben alapított Konzervatívok és Reformisták (ECR) csoportjába mentené át pártját, a lengyel Jog és Igazságosság, a cseh Polgári Platform és az olasz Forza Italia padeszomszédjaként – már amennyiben ott egyáltalán fogadókészség mutatkozik egy olyan alakulatra, amelynek vezetője saját szavazatával segített parlamenti alelnöki funkcióba egy köztörvényes bűnözőt. Bár a Fidesz áprilisi választási nagygyűlésére az utóvédharcokat folytató Szájer József még Budapestre ráncigálta Joseph Daul néppárti elnököt, újabban nemcsak maga Orbán, hanem Győri Enikő – uniós ügyekben a kormányfő bizalmasa, aki az átalakított kormányban a Miniszterelnökségen folytatja majd pályafutását – is „eurorealistának” nevezi a Fideszt. Márpedig ezt a jelzőt az ECR tagpártjai alkalmazzák önmagukra, hogy

megkülönböztessék magukat a jobboldalon a kínosan vegyes társaságot felvonultató kemény euroszeptikusoktól. Alighanem már a Szabadság téri „német megszállási emlékmű” is az Angela Merkel német kancellárnak küldendő fideszes búcsúlevelél szerepét tölti be, a legújabb Orbán-beszédekben feltűnő, angol füleknek kedves Churchill-idézetek pedig a David Cameron brit kormányfőhöz való törleszkedés jelei.

A rossz példa, úgy látszik, ragadós, mert az MSZP sem hirdetett saját EP-választási programot. Igaz, a magyar szocialisták – legalábbis egyelőre – szinkronban érzik magukat saját pártcsaládjukkal, nyilván ennek is betudható, hogy programként gyakorlatilag az Európai Szocialisták Pártjának tízpontos kiáltványára támaszkodnak. A dokumentum a munkahelyteremtést, a gazdasági növekedést és a szociális jogok érvényesítését – az úgynevezett szociális uniót – tűzte zászlajára, mélyen hallgatva azonban arról, hogy mindezen célokat új közösségi megoldásokkal kívánják elérni, vagy a feladat zömét ráhagyják a nemzetállamokra, ami uniós programnak kissé karcsú. Mihelyst persze a dolgok élesbe fordulnak – ami azon is múlhat, ki lesz az Európai Bizottság új elnöke –, Mesterházy Attila pártelnök bajba kerülhet. A Fidesz megmondóemberei már megüzenték az MSZP-nek, hogy – a hazai politikai terepen nyújtandó előnyökért cserébe – azt várják a szocialistáktól, alakuljanak át „nemzeti baloldallá”. Utóbbi magyar fordításban azt jelenti, hogy az MSZP-nek szembe kell szegülnie minden olyan közösségi javaslattal, ami az orbáni felfogás szerint csökkenti Magyarország versenyképességét. Ez pedig a szociális jogokon túl az adó- és versenypolitikán át a demokráciaromboló tagállami intézkedések számonkéréséig sok mindenre kiterjedhet. Hogy erre az MSZP-ben van hajlam, azt jelezte, amikor – a 2013-as EP-beli Tavares-jelentés kapcsán – Mesterházy lebeszélte az Orbán-kormány elleni uniós szankciók sürgetéséről

az európai szocialistákat.

Nem jött be az LMP-nek az országgyűlési választásra kihegyezett taktika, aminek értelmében a párt az utóbbi két évben – pártszakadáshoz is vezető – EU-ellenes retorikához folyamodott a potenciális Jobbik-szavazók megnyerése érdekében (HVG, 2014. március 22.). A zöldek új EP-választási programja – visszatérve az LMP integrációbarát gyökereihez – már ahhoz kéri a választók támogatását, hogy a párt az uniós törvényhozásnak „az európai egység iránt legelkötelezettebb frakcióját” erősítse. A program maga meggyőzően alá is támasztja ezt az igényt azzal, hogy – bár kerülve az Európai Egyesült Államok kifejezést – egy sor törőlmetszett föderalista követelményt fogalmaz meg: például közös adópolitikát, a szociális jogok tényleges érvényesülése érdekében uniós munkatörvénykönyvet, közösségi béralkurendszert, a munkaerőpiac szorosabb közösségi felügyeletét, a tagállami vezető pozíciókban kötelező 40 százalékos női kvótát, az EP hatásköreinek további kiterjesztését, az uniós támogatásokat érintő helyi korrupció visszaszorítására nagy hatalmú európai ügyészség felállítását, nagyobb és a tagállamok befizetéseitől független közösségi költségvetést.

A külföldiek termőföldtulajdonával kapcsolatos korábbi LMP-s harciasság ebben a programban jelentősen megszelídülve köszön csak vissza (a földkereskedelem szabadságát a „fenntarthatóság” – nem pontosan definiált – kritériumainak kell korlátoznia a zöldek szerint). Ugyanakkor a hazai pártpalettán az egyik leginnovatívabb javaslat is az LMP-programban található: e szerint a szabad munkaerőmozgás korában az EU-nak részt kellene vállalnia a köz- és felsőoktatás finanszírozásából, aminek révén egyébként növelhető lenne a hazai oktatás „függetlensége a kormányzati és egyházi befolyástól”.

Ami az LMP programjából talán egyedül hiányzik – a demokratikus értékek

kormányzati megsértésére adandó közösségi válasz ügye –, azt a választópolgár megtalálja a Demokratikus Koalíció (DK), illetve az Együtt–PM rövid, de velős manifesztumaiban. Az Európai Egyesült Államok vízióját magáévá tevő DK nemcsak a föderális Európa mellett áll ki – az EP-vel mint kizárólagos uniós törvényalkotóval, közös európai kormánnyal, kormányfővel, az állam- és kormányfők tanácsát az EP szenátusává, második kamarájává alakítva –, hanem széles körű uniós szankciórendszert is szorgalmaz „a demokráciát és a jogállamot támadó nemzeti kormányokkal szemben”. Az LMP-ével több területen – például az oktatásban és a környezetvédelemben – rokon Gyurcsány-program szerint egész Európában szigorú és egységes szabályozás választaná el az egyházakat az államtól és tiltaná meg a kötelező iskolai hitoktatást, minden egyetemista uniós ösztöndíjat kapna legalább egy félévre, 2018-tól fölmenő rendszerben kötelezően terjedne ki az uniós társfinanszírozással támogatott két tannyelvű oktatás, továbbá az EU egymillió új napelem, napkollektor és házi szélenergia telepítéséhez járulna hozzá Magyarországon a lakások energetikai korszerűsítése jegyében. A DK ugyanakkor nem beszél mindezek költségeiről, ha ugyanis az uniós költségvetés nem növelik, akkor például az agrártámogatásokból kellene lecsípni a szükséges fedezetet.

Nem kevésbé uniós elkötelezettségű, bár a föderalista hevületet illetően mind az LMP-énél, mind a DK-énél mérsékeltabb hőfokú programot kínál az Együtt–PM. Az EP-be való bekerülése esetén a pártszövetség támogatná a Tavares-jelentésben felvázolt, az uniós alapértékek betartását célzó jogállami mechanizmus életre hívását, az EU-pénzek felhasználásához kötődő rendszerszintű korrupció visszaszorítása végett felturbózná az európai felügyeleti rendszert, megerősítené az EP politikai szerepét, bevezetné az európai népszavazás intézményét, kiáll továbbá az EU további bővítése mellett. Dátummegjelölés nélkül ugyan, de

az Együtt-PM a céljának nevezi az euróhoz való magyar csatlakozást, az egységes és fenntartható uniós energiapiac megteremtését, és támogatja a képzett munkavállalók bevándorlását. Míg a DK EP-programja az uniós törvényhozás liberális frakciójának elveit tükrözi, az Együtt-PM dokumentuma szabad vegyértékeket nyit az EP több politikai csoportja felé, az Európai Néppártot is beleértve.

Forgatókönyv a katasztrófába – ezt a címet adta volna a Jobbik 2014-es EP-programjának, ha korrekt módon alkalmazná önmagára saját „kimondjuk-megoldjuk” szlogenjét. A tőke- és piacellenes szélsőjobb párt Magyarország EU-ból való távozásának sokak szemében népszerűtlen tervét egy arkhimédészi pontnál próbálja megragadni: szembemeneve a fideszes érvel, mely szerint az EU-tagság kizárólagos előnye a közösségi támogatásokban rejlik, azt hajtogatja, hogy „Magyarország uniós tagsága ráfizetéses”. A programban a naiv ifjú jobbikos szavazók számára Lóránt Károly, a Kádár-kor végén kimúlt egykori Országos Tervhivatal ideológiai dinoszaurusza produkálja ezt a negatív egyenleget, lényegében oda lyukadva ki, hogy anyagilag jobban járt volna a nemzet, ha megmarad az egész hajdani kommunista rendszer, KGST-stül, Szovjetunió-stul – hosszas fejtegetéseinek nagyjából annyi közük van a közgazdaságtanhoz, mint Széles Gábor energiacellularjának a fizikához. A Jobbik EP-programjának egyébként az EU jövőjét illetően is van hasonló frissességű mondanivalója. Az általa szorgalmazott, nyugati – főleg francia – euroszeptikusoktól importált, gaullista gyökerű Nemzetek Európája elképzelés már évtizedekkel ezelőtti fogantatásakor is poros volt, lévén a nemzetek feletti hatásköröktől megfosztott, tehetetlen államközi szervezet, a száz évvel ezelőtt létrehozott, a második világháborút megakadályozni képtelen Népszövetség európai reinkarnációjának bukott terve.

KOCSIS GYÖRGYI